

jem, že Mulgan Politiku příliš aktualizuje a že kritizuje Aristotelovy názory z příliš moderních hledisek. Na druhé straně je nutno přiznat, že tento postup činí z Aristotelova díla součást dnešní politické kultury, a ne pouze povinnou četbu pro historiky filozofie.

Ivana Holzbachová

Mezi řádky – Entre les lignes: Jiřímu Pecharovi k 70. narozeninám. Filosofie, Praha 1999, 430 stran. (K vydání připravili Herbert Hanreich, Marcela Sedláčková, Petra Stehlíková.)

Jiří Pechar je bezesporu výraznou osobností mezi našimi filozofy, překladateli i teoretiky literatury a překladu. Jeho zájmy doložené jeho původní a překladatelskou tvorbou jsou velmi široké. Je zasvěceným tlumočnickem beletrie, literární vědy i mnoha filozofických děl, jeho knihy i stati zahrnují prostor od zájmu o francouzský román po literaturu obecně a filozofii dvacátého století. Překládá především z francouzštiny (mj. Balzaka, Zolu, Prousta, Lévi-Strausse, Bretona, Lyotarda), ze španělštiny a z němčiny (mj. Freuda a Wittgensteina). Ačkoli byl literárně činný i v předlistopadové době, především jako překladatel, jeho talent se v plné šíři uplatňuje teprve v posledním desetiletí. Pechar se dokázal pohybovat na pomezí mezi oficiální a disidentskou společností, a nikdy tak neztratil spojení se západní kulturou v celém jejím rozsahu.

Není proto divu, že na sborníku k jeho sedmdesátinám se podílejí vedle našich překladatelů a filozofů (např. L. Hejdlánek, M. Sobotka, J. Zumr aj.) také renomovaní filozofové francouzští např. R. Barbaras, M. de Gandillac nebo A. Soulezová.

Rozsáhlý sborník zahrnuje kromě předmluvy, životopisné poznámky a Pecharovy bibliografie tři velké oddíly, které odpovídají hlavním oblastem Pecharova zájmu: filozofii, psychoanalýze a literatuře.

První z nich je nejrozsáhlejší. Obsahuje, jak už to u podobných příležitostných spisů bývá, kolekci rozmanitých témat a žánrů. Dějinami filozofie, od té nejstarší po téměř současnou, se zabývá nejvíce přispěvatelů: Miguel Abensour (o H. Arendtové), Frédéric de Buzon (Descartesova Dioptrika), Maurice de Gandillac (Aristoteles v Chartres) a Milan Sobotka (německý idealismus). Ontologický problém analyzuje Renaud Barbaras, který si klade otázku smyslu bytí toho, co je. Herbert Hanreich ve stati nazvané Rekursionen se ptá po způsobech konstrukce teorií. Ladislav Hejdlánek rozebírá svět v němž žijeme, a nachází v něm pět vrstev: svět neživé přírody, svět biosféry svět sociálních vztahů, svět řeči a konečně svět pravdy. Stať původně uvedená v samizdatovém sborníku Svazky pro dialog vrcholí morálním apelem. Krátký příspěvek Philippa Merliera je v podstatě poctou Janu Patočkovi. Jacques Message se zabývá problematikou adaptace, svobody a strachu z nepředvídatelného v souvislosti s pocity současných lidí a zvláště intelektuálů. Oddíl uzavírají dvě vzpomínkové stati. Antonia Soulezová se světuje se svými setkáními s jubilantem, kterého charakterizuje jako jiskřivou osobnost a v této souvislosti také oceňuje působení Nadace Jana Husa v před- i polistopadových vztazích mezi francouzskými a českými filozofy. Konečně Jan Šebestík zajímavě vzpomíná na Canguilhemův seminář na Sorbonně a na své začátky ve Francii.

Oddíl věnovaný psychoanalýze obsahuje pouze tři příspěvky. Jacques Hassoun se zamýšlí nad statutem objektu vášně. Martin Petráš přináší několik poznámek k Freudově případu muž s vlky, který označuje za nejslavnější a nejkontroverznější Freudův případ infantilní neurózy. V poslední stati Jacqueline Rousseau-Dujardinová zkoumá z psychoanalytického hlediska otázku času v Proustově díle *Le Temps retrouvé*.

Poslední část je věnována literatuře, i když některé příspěvky se ocitají na pomezí mezi filozofií a literaturou. Platí to zejména o Alainovi Faudemayovi, kde se tento vztah objevuje už v názvu stati – Philosophie, littérature, psychanalyse –, jež se zabývá různými výklady, které se spojují s pojmem entusiasmus od osvícenství po naši dobu. Yves Bergeret v článku Langue-espace (Řeč-prostor) poukazuje poetickým jazykem na to, že prostor, zejména prostor obydlených míst (mj. i Prahy) mluví svou vlastní řečí. Christine de Buzon rozebírá styl románu významné renesanční autorky Helisenne de Crenne Les angoyssees douloureuses qui procedent d'amours z roku 1538. Miroslav Červenka v příspěvku Hláskové konfigurace rozvíjí Pecharovy úvahy o významu hláskového opakování v poezii. Lorand Gaspar se přihlásil výňatkem z neuveřejněného rukopisu, který nese název Feuilles d'hôpital (Listy z nemocnice) a který je skutečně souborem dojmů, které může v člověku vyvolat problematika nemoci a boje s ní. Patrick Guyon věnoval sborníku dvě krátké poetické stati La forme quatre a La nuit et les enfants de la nuit (Noc a děti noci). Josef Hiršal a Bohumila Grögerová pozdravili kolegu překladatele několika překlady básní J. Bobrowského a také Philippe Jaccottet mu věnoval poetickou impresi nazvanou Premier réve de l'année (První sen roku). Poslední příspěvek jakoby znovu evokoval šfi Pecharových zájmů: Filozof Josef Zumr v něm uvažuje o významu André Bretona pro Bohumila Hrabala.

Ivana Holzbachová

Radan H a i n : *Staatstheorie und Staatsrecht in T. G. Masaryks Ideenwelt*. Reihe Zürcher Studien zum öffentlichen Recht, Zürich, Schulthess Polygraphischer Verlag 1999, 268 s.

V letošním roce jsme se z pochopitelných důvodů setkali s vlnou zájmu o TGM a jeho duchovní dědictví, jejímž výsledkem je mimo jiné několik knih, které by neměly ujít naší pozornosti. Z nich by bylo škoda nezmnít knižně vydanou disertaci Radana Haina (Eidgenössische Technische Hochschule Zürich) s názvem *Staatstheorie und Staatsrecht in T. G. Masaryks Ideenwelt*. A nejen proto, že málo co by se tak přičilo masarykovskému dědictví jako uzavření se před okolním světem do národní ulity. Hainova kniha pfináší totiž skutečné novum.

Tím je systematické představení Masaryka z pohledu teoretika státního práva. V hojně masarykovské literatuře téma dosud zanedbané, navíc o to náročnější, že TGM nikdy sám obsáhlý a systematicky členěný výklad své státoprávní koncepce nepodal. Práce nezapře, že byla psána v rámci právnické fakulty, ke svému prospěchu se ale nezřká četných odboček do oblastí sociologie, politologie, filosofie a historie.

Dá se možná bez nadsázky říci, že práce se primárně zabývá charakterem moderního státu a ilustruje ho na Masarykově příkladu. Snaží se prokázat, do jaké míry byly hodnoty dnešního právního státu, které procházejí napříč státními celky, též hodnotami prvního československého prezidenta (budiž na tomto místě podotknuto, že kniha se zabývá především teoretickým odkazem Masaryka, tudíž obvyklé kategorie jako „hrobník rakouské monarchie“ či „zakladatel Československa“ zeširoka obchází).

Kniha je rozčleněna do pěti větších celků. Po krátkém úvodu následuje vzhledem k místu vydání patrně nezbytné biografické představení Masaryka popisující současně ve vedlejší linii dějiny dunajské monarchie a později Československa až do roku 1939.

Třetí kapitola nazvaná Stát a právo se nejprve zabývá velmi zevrubně - od Platóna až po marxismus - duchovním vlivem, jaký můžeme u Masaryka vysledovat. Posléze věnuje svou pozornost